

Rola gier i zabaw w rozwoju dziecka

Marta Bienkowska

Zabawa jest bardzo ważna w życiu dziecka. Stanowi naturalny mechanizm uczenia się, umożliwiający dzieciom rozwijanie umiejętności społecznych. Wpływa pozytywnie na fizyczne, emocjonalne i poznawcze aspekty ich funkcjonowania. Zabawa jest aktywnością wykonywaną dla przyjemności oraz sposobem spełniania wolnego czasu.

Podstawową aktywnością dzieci jest właśnie zabawa, dlatego też spędzają na niej większość swojego dnia. Im młodsze jest dziecko, tym ważniejszy dla jego rozwoju jest ruch swobodny. Maluchy nie potrzebują zorganizowanych treningów — w ich przypadku wystarczające jest ogólne rozwijanie organizmu podczas dowolnych aktywności o charakterze zabawy: w lesie, na łące, na placu zabaw. Z kolei podczas skakania, biegania, turlania się z górki dzieci poznają świat wielozmysłowo. Doświadczając różnych aktywności zauważają, że jedna sprawia im więcej przyjemności, a inne mniej.

Później, im dzieci są starsze, ważniejsze stają się zorganizowane formy zabawy. Wówczas można zauważyć, jaki rodzaj ruchu preferują dzieci i odpowiednio wybrać zajęcia.

Dziecko w trakcie zabawy przyswaja sobie różne normy: poznaje reguły postępowania oraz zawiera umowy, których przestrzeganie obowiązuje w zabawie z innymi dziećmi. Maluch kształci swoje zmysły, doskonali sprawności motoryczne, wzbogaca wiedzę o świecie i o sobie samym. Uczy się poznawać swoje możliwości i je oceniać.

W zabawie maluch ma z jednej strony możliwość uwolnienia się od dręczących go napięć i emocji, a z drugiej strony uczy się różnych sposobów wyrażania swoich uczuć. Dzięki zabawie ma możliwość zmagania się ze sobą, ze swoimi problemami i pragnieniami. Wchodzi w różne role społeczne, dając sobie okazję do realizowania zadań niemożliwych do wykonania w codziennym życiu.

Ważne jest, aby dziecko miało możliwość swobodnej zabawy. Aby mogło dowolnie dobierać aktywność, jednocześnie szczególnie w przypadku maluchów istotne jest, żeby w ich otoczeniu znajdowały się takie zabawki, które będą przy okazji zabawy wspierały ich rozwój, w tym rozwój mowy. Przykładem zabawy, która wszechstronnie rozwija dziecko są klocki. Początkowo malec uczy się budować budowle z 2-3 klocków, potem konstruuje coraz to bardziej skomplikowane figury. Klocki można segregować według kształtu, koloru, wielkości. Z 2-3 latkiem można bawić się tematycznie np. w sklep. Tego rodzaju zabawy są szczególnie ważne dla rozwoju mowy. Dziecko uczy się dialogu — pojawiają się pytania i odpowiedzi. Jeśli temat zabawy jest dla maluszka atrakcyjny to na pewno chętniej do niej wracał.

Ważne są też zabawy ruchowe. Nie bez przyczyny ruch jest ulubioną aktywnością wszystkich dzieci. Warto pozwalać dzieciom na różnego typu zabawy ruchowe: wspinanie, skakanie, zabawy w wodzie, jazda na rowerze. Ważne są też, tzw. siłowniki — łaskotanie, podnoszenie dziecka, turlanie się. Pomagają one budować relację rodzica z dzieckiem, a także z własnym ciałem i jego ograniczeniami, granicami.

Bardzo ciekawą formą spędzenia wolnego czasu są także gry. Podczas tej aktywności dzieci uczą się przestrzegania reguł, czekania na swoją kolej. Dla niektórych maluchów wyzwaniem jest przegrywanie. Dlatego warto wybierać gry, w których razem wygrywamy lub przegrywamy. Dobrze jest też pozwolić dzieciom na zmianę zasad gry i dostosować je do ich potrzeb, zdobywać różne doświadczenia. Wszystko po to, aby w przyszłości były gotowe na “gry na poważnie” i przyjąć przegraną. Każda zabawa jest rozwojowa, nie dzielimy zabaw na lepsze i gorsze, obserwujemy jak dzieci rozwijają się bawiąc.

W trakcie zabawy dzieci rozwijają zdolności komunikacyjne, uczą się współpracy oraz rozwijają empatię, co ma kluczowe znaczenie w ich funkcjonowaniu w społeczeństwie.

Zabawy i gry sprzyjają rozwijaniu kreatywności i wyobraźni. Rozwijają sprawność fizyczną, koordynację ruchową i umiejętności motoryczne.

Zadaniem rodziców i opiekunów jest nie przeszkadzać dzieciom w byciu kreatywnym w zabawie. Pozwalać im doświadczać, sprawdzać, brudzić się i zmieniać pomysły. Proponować odpowiednie zabawki, które nie tylko narzucają określony sposób wykorzystania, lecz też takie, które rozwijają cierpliwość i koordynację wzrokowo - ruchową.

Literatura:

- *“Funkcje i rola zabawy u dzieci”*, Katarzyna Soladra
- *“Gry i zabawy integracyjne”*, Henryk i Urszula Nawara